

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

1 Vtrumne in voto possit fieri dispensatio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

QVÆSTIO IIII.
DE DISPENSATIONE ET
commutatione voti.

S.Tho. 2. 2. quæst. 10.

ARTICVLVS I.

Utrum in voto possit fieri dispensatio.

Off irritationem voti corū qui firmiter uouere nequeunt, sequitur quæstio de eorum dispensatione, que firma sunt nota. Arguitur ergo de more, q̄ nulla in eiusmodi uota cadere possit dispensatio. Minus est uotum commutare quam super illud dispensari, uotum autem commutari non potest, ut uerbis illis I. c. 27. insinuat. Animal quod immolari potest Domino, si quis uouerit, factum erit, & mutari non poterit neque melius malo, neque peius bono, ergo multum potest super uotum dispensari. Secundo, in his que de lege nature sunt aut diuina, non potest per hominem dispensari, ac multo minus in præceptis primæ tabule que ad dilectionem Dei spectant, que auctore Paulo omnium est præceptorum finis, uotum autem semel emissum, re ipsa explet, est ius diuinum ad religionem attinens, ergo nulla in aliud incidere ualet dispensatio. Accedit tertio, quod redditio uoti pertinet ad fidem, que Deo firma debetur, postquam illi est impignorata, super hoc autem dispensare absurdum apparet, ergo non est licitum. In conuentionem existit argumentum, quod maioris roboris est, id quod ex communi uoluntate procedit habentis publicam auctoritatem, quam quod ex uoluntate singularis persone dimanat, sed in lege que ex communi consensu reipublice stabilimentum habet, dispensari potest, ut lib. 1. ostensum est, ergo & super uoto quod solo uouens arbitrio firmatur. Ad intellectum quæstionis presentis recolenda, est illa distinctio, quam lib. 1. q. vlti. præmissimus, inter dispensare, irritare, abrogare, & interpretari, adde etiam in uoto, commutare, & redimere. Irritare, nanque siue in lege siue in uoto id mediteris, est illud cassum

habere per subtractionem materie. De lege illic exemplum posuimus, & de uoto, q̄o. proxime præcedenti multa produximus. Commutare autem, ut uotum sonat, est uotum in aliud quidpiam mutare, ut si peregrinationis uotum in ieiunium commutetur. Atque idem est redimere, quod ad sacrum Iacobi edidisti, in aurum mutatur, quod eidem templo offeras. Abrogatio uero non habet locum nisi in lege, quando cessante causa legis ipsa subinde cessat. Sed interpretatio atque *retractio* perinde atque in lege habet locum in uoto, quæ est quando declaratur legem aut uotum in tali casu non tenere, ut pau. o. post uidebimus. Dispensatio uero in lege, est exceptio, ut illic diximus, persone ab uniuersali obligatione, ut cum aliquis priuilegio exciditur, ne Quadragesimam ieiunet. Voti autem dispensatio, ut quod singularem tantum personam obligat, non sic commode definiti potest, sed est sublatio uoti, ob id, q̄ causa qua factum est, minime iam tunc decere uideatur. Ut autem hæc clarius elucescant, ad responsonem quæstionis descendamus, que hac continetur conclusione. Votum quodcunque simplex potestati subest ecclesie, tam ut super eo dispenset, quam ut ipsum in rem aliam commutet. Probatur conclusio. Voti dispensatio instar dispensationis legis perpedi debet. Dispensare autem, secundum uocis sonum, idem est, quod communita ad singulares personas pro cuiusq. gradu & ordine applicare quod reconomus in familia exequitur, & per hoc clarescit dispensatio legis. Etenim cum lex, ut lib. 1. late monstratum est, non ponatur nisi habita consideratione boni communis & eorum que ut plurimum contingunt, accidat autem id in aliquo casu & persona deficere, oportet per eum qui publicæ gerit potestatem, discernere in tali casu non esse seruandam. Pari ergo modo de uoto censendum. Nam qui uouet, quandam sibi constituit legem, ob id q̄ bonum sibi censebat, ac Deo cum primis gratum, usu autem uenire potest, ut rebus mutatis id q̄ sibi bonum erat, uel malum simpliciter fieri, uel incommo- dum uel felicitioris frugis impedimentum q̄ est contra rationem uoti. Quæ ratio expediens est, ut penes illum, qui spirituales habet iuris.

Commutatio.

Redemptio.

Abrogatio.

Conclusio responsiua.

Probatio.

Irritatio uoti.

iurisdictione potestas sit iudicandi, satius esse aut votum non esse obseruandum, aut in rem alia mitiorem commutandum. Atqui actio prior dicitur dispensatio, quae maioris est potestatis, posterior vero, commutatio, quae facilius fieri potest. Vnde rō cur hu iusmodi auctoritas in ecclesia fuerit necessaria, explicat Innocentius ad Ianuarium, 1. quæst. 7. cap. dispensationis. vbi prudenter ait, dispensationes nonnunquam cogere ex rigore debito aliquid remittere, instar nauigantium qui tempestate vigente quadam exonerant, vt cætera salua permaneant. Impresertiarum tres tantum causas iustæ dispensationis refert D. Tho. s. vt si voti materia mala sit, aut inutilitas, aut maioris impeditiua boni. Terrio autē arg. locupletius omnes sunt explicanda dispensandi rationes, nam in præsentia sat erat exemplum proferre. Circa hanc conclusionem nihil aliud notandum superest, quam quo perspicuum fiat discrimen inter illa quinque, vel sex quæ dicta sunt. Et primo inter dispensationem & commutationem liquida est differentia. Nam per dispensationem vinculum profus voti enodatur ac tollitur, in commutatione vero minime. Ipso enim eodem vinculo, quo ad peregrinationem, verbi gratia coactus eras, obligatus subinde ad orationem in quam votum commutatum est. Itaque ad orationem illam non teneris virtute præcepti illius, qui commutauit, quia ille nihil iubet, sed mutat. Neque vero nouum suscipis votum, sed virtus prioris manet in secunda materia. Ac perinde eadem est religio seruare illud in secunda materia, atque in priori. Mox neque inter dispensationem & irrationem obscura differentia est. Nam irritatio est sublatio materiae, atque adeo obligationis voti, quod nondum firmum erat, sed pendulum ab irritantis voluntate. Quæ ideo non solum ad spirituale pertinet potestatem, sed patet & maritus idem possunt. Dispensatio vero est relegatio & ablatio vinculi quod firmum erat, quæ ideo functio ad spirituales potestatem attinet. Neque sine causa & iudicio fieri potest, quo iudicetur causam vouendi inutilem iam esse.

Quantū Quod ad irrationem non est necessarium. Attamen inter dispensationem & irrationem seu interpretationem, non tam spatium est interuallum. Nam qui dispen-

sat, nihil aliud videtur facere quam interpretari & declarare votum iam tunc in illo casu non obligare. Ad hoc autem loco citato lib. 1. cum de legis dispensatione diceremus rōdimus. Interpretatio n. voti, sicuti legis, exigit vt eius impletio sit rōni naturali contraria, ad dispensationem vero satis est, q̄ legis & voti rō in tali persona deficiat. Ex quo fit, interpretationem pro illo articulo nullam exigere prælati auctoritatem, vt illic declarabamus, & re cursorus ad ipsum non pateat. Accipe exemplum. Vouisti carnes non edere, tamen in eum locum incidisti, vbi nisi eas comedas, peribis, tunc quoniam res accidit naturali iuri contraria, tu ipse auctoritate priuata potes non obstante voto illas comedere. Haud tamen rō a voti vinculo absolueris, sane q̄ eadem necessitate præterita seruare teneris. At vero forte tibi aliquo modo ieiunium nocet, vel impedimento tibi est, ne tam attente possit studio literarum incubere, non ideo potest per se rōi contraria votum facere, sed tantum potest causa quare prælati tecum dispenset, votiq̄ obligationem vel ad tempus vel in perpetuum tollat. Quocirca dispensatio non est interpretatio, votum tunc, non tenere, sed etiam si votum teneat, illud tollere. Quo fit, vt aliquam habeat similitudinem cum abrogatione legis, quæ fit principis auctoritate, cessante causa, quamuis plus requiratur ad dispensationem, nempe q̄ materia voti sit, vt diximus, vel inutilis, vel mala, vel impeditiua melioris boni. Est præter hæc omnia & voti cessatio, quæ nulla indiget dispensatione, de qua quæst. 1. meminimus, nempe si vouisti certam domum nunquam intrare, & causa fuit propter periculum quod illic tibi imminerebat, cessante profus illa causa, cessat & votum. Nam non intrare domum, res est vana, atque adeo indigna materia voti. Igitur ad conclusionem redeamus, quod condecens fuerit ecclesie prælatos tali fungiauctoritate, in votum, quali in legem, competentissimum est, nam cum neque vouentis prudentia tanta semper sit, vt votum matura consultatione suscipiat, & res præterea humanae quotidie subinde mutentur, sæpe sæpius rationi consonat, id quod quis vouerit retractandum fore. Et quoniam per votum fides Deo obligatur, & priuatus homo esse non potest idoneus iudex

SOTO
de iure
Legum
DII
13

Discrimen
dispensationis
&
reliqua.

Index in causa propria, ratio ipsa a natura profecta docebat, ut qui vices Dei gerit, tali fungeretur arbitrio & iudicio. Quapropter Christus hanc ecclesie suae auctoritatem reliquit. Tota autem rei huius difficultas in causis consistit, quibus dispensatio iustificatur, de quibus art. 3.

Ad primum igitur argumentum respondetur, idem discrimen in lege veteri inter animalia continentur, quae templo offerrebantur, perinde apparere inter votum solenne & simplex. Animal enim oblatum, quod immolationi idoneum erat, iam inde existimabatur quasi diuino cultui mancipatum, quae de causa redimi pretio nequebat. At pariter, ut statim dicturi sumus, in votum solenne, quo se homo diuino tradidit cultui, dispensatio non cadit, animal vero quod sanctificari per immolationem non poterat redimi iudicabatur, & pariter nunc super voto simplici dispensari ab ecclesia potest. Ad secundum responde-

tur, quod si super his quae iuris naturae sunt ac diuini, dispensari per hominem non potest, tamen non minus tenetur homo legi maiorum mandataque parere, quam eximplere votum nam & hoc quoque naturale ius est ac diuinum. Quapropter etsi implere votum, sit de lege naturae ac diuina, tamen dum superior dispensat nihil contra votum ipsum fit, sed tollitur, eo quod iudicatur non debere in tali casu ligare. Quem admodum quando princeps in lege humana dispensat, non id fit ut subditus legi non obtemperet quod esset contra ius diuini, sed ad hoc prorsus, ut quod erat lex, in hoc casu cesseret. Quare praelatus dispensans in voto, non dispensat superius diuinum aut naturale, hoc enim faceret, si manente voto licitum censeret opus contrarium. Quod si tibi hoc videatur petiuo principij, atque adeo sic arguas. Lex diuina & naturalis non potest per hominem tolli, reddere votum est lex diuina, ergo potest illa tolli, atque adeo neque eius obligatio. Respondetur, quod dispensans non tollit legem diuinam, quae est ut dum firmum manet, seruetur, sed tollit obligationem quae ex mera voluntate uouentis ortum duxit. Quod enim homo reus sit voti, ex duabus praemissis colligitur, nempe quia uouit, quia lex est ut votum reddatur dispensans autem non tollit hoc secundum, sed prius, puta obligationem, quatenus ex voluntate illius emer-

git, quae, ut supra diximus, quodammodo est lex humana. Ac pari modo respondetur ad tertium, quod qui non persoluit votum, quod praefectus censet incommodum nullam frangit Deo fidem, imò eius vicario obsequitur.

ARTICVLVS II.

Verum super voto solenni continentia religionis fieri possit dispensatio.

Quamuis ecclesia potestatem habeat, ut dictum est, dispensandi in voto perinde atque in suis legibus, tamen propter singulare privilegium voti solennis, explorare est, utrum usque ad hoc etiam eadem potestas extendatur? Ex arguitur a parte affirmatiua, Vna earum ratio, quae supra relatae sunt dispensandi in voto, est, si pretiosiori bono obstaculum sit, sed haec in voto etiam solenni continentiae reperiri potest. Nam bonum commune, teste Arist. diuinius est, quam peculiare cuiuspiam potest autem in voto continentiae alicuius personae periclitari commune bonum, ut si per matrimonium illius, qui continentiam solenniter uouit, perpetua regni successio seruaretur incolumis, ac subinde afflictis republica paci consulere publica, ergo tunc religio esset super tali voto dispensare. Secundo. Latra nobilior virtus est quam castitas, potest autem super voto latrae, pura offerendi sacrificium aliquid iuste de causa dispensari, ergo super voto solenni castitatis, Tertio. Sicut uotum abstinentiae periculum vitae afferre potest uouenti, sic & solenne uotum continentiae sed causa seruandae vitae licita est dispensatio prioris, ergo & posterioris. Quarto, sub voto solenni religionis non solum castitas, verum & paupertas & obedientia continentur, horum autem duorum dispensatio legitima esse potest & iusta, ergo & castitatis. Minor patet, dum quis ex monachatu ad functionem episcopalem assumitur, tunc enim ille & a professionis obedientia eximitur, & in diuitijs permittitur uiuere, In contrarium autem est illud Eccl. 29. Omnis ponderatio non est digna animae continentis, id est, nihil quo continentiae status compensari possit. cui applaudit, & ceteri cum ad monasterium de Soto, de iur. & iure. Xx sta.

Ad 3.

Primū argu. a parte affirmatiua. Aristot.

Secundū.

Tertiu.

Quartū.